

(א) גבי הי"ף ור"ש בית הברך (ב) לקמן ק"ה, א לקמן ע"ה; (ד) לקמן דף ק"ה, י"ב. יבמות כ"ט. גיטין ל"ג. (ס) פ"ג (ה"ד), א ש"ך ל"ג, (ז) ג"ל גיטותא.

תורה אור השלם

1 הנהג מטר על פני ארץ ושלח מלך על פני החצות. איוב ה' 2 שלחך פרדס רמונים עם פרי מגידים פפרים עם גרדים: שיר השירים ד' ג

הגהות הב"ח

(א) גבי בימות החמה ובידן בימות הגשמים ולא את בית כניס: (ב) שם הוי"ן הנהג מנחש: (ג) שם ממטלטלין דמי אי הכי מאי אפילו: (ד) רשב"ם ד"ה ולא בית כניסת וכו' לאו תשמעין המיוחדין למרחץ נינהו: (ה) ד"ה הכי כתב וכו' וסוגיא דשעשעא הכי כ"ל ומית דלמר נמקח: (ו) בא"ד התיב לו אלל וכו' דמי הך בית קמל וכו' לא קמי האי אולין: (ז) ד"ה ש"מ וכו' כמטלטלי דמי אי כמקרקעי וכו' עבדו (ח) גבי גליון זה: (ט) ד"ה בני וכו' ולא אלו עבד ורבי: (י) ד"ה דכתיב וטולח: וכו' אלל ה"ג דכתיב וטולח:

מוכר רש"י

בר מחווייתא. זקן הממונה לית ביה נחמה בגל דעה כל אדם ויש (פ"ג ט"ז) שודע מלריה הקדמות וגלובין עד כאן של פלוני מלאן ואליך של פלוני (מסנהדרין צ"ח ע"ה).

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סח.

**עין משפט
נר מצוה**

בג א מיי פ"ה מהל' מביה הלכה ט סמנ עשין פכ טוש"ע ח"מ סי' רעו ס"ג: מ"ב ב מיי שם ה' ח טוש"ע שם פ"ה ז: מה ג מיי שם פ"ה הלכה א סמנ שם טוש"ע שם ע"ף ד':

רבינו גרשום

בימות הגשמים. שהן יותר: והוא שטחו בהו שומשי. ולאחר שהיו מבישין אותן היו מוליכין לבית הבר כדי לדרוס אותן: אי א"ל בית הבר וכל תשמישיו אני מוכר לך (א) ואלין מצרנתא דדאי לא קנה. משום דאיכא למימר מצרים הרחיב לו והאי דקאמר ואלין מצרנתא אבית הבר קאמר ואהנתו תשמעין דאית בבית הבר. אבל הנהג חזקת אן קנה דאמרי מצרים הרחיב לו. אבל אמר ליה אלין מצרנתא אבית הבר וכל תשמישיו קנה אפי' להנהג חזקתא דהאי דקאמר אלין מצרנתא בית הבר וכל תשמישיו אבילה מלתא קאמר וקנה הכל בכל שמוחיקין המצרים: פ"ב וכתב השלחן. מפרשי בגמ': ש"מ. מרקתני גבי מטלטלין אפי' היה בה בהמה ועבדים כולן מכורין ואיכא למשמע מיה דבבא כמטלטלי דמי דאי כמקרקעי דמי וכו': אי הכי מאי אפי'. דמשמע דלא כמטלטלין דמי: אלא מאי אית לך למימר. דקתני ליה ב' מטלטלין וקתני אפי' משום דשאני מטלטלי דנייד כלומר שיש בו רוח חיים כמטלטלי דלא נייד כשאר מטלטלי ומשום הכי אצטרך למוחי להו לגבי מטלטלי: אפילו תימא. נמי כמקרקעי דמי ואמאי לא קתני להו גבי מקרקעי משום דשאני וכו': כנסר בר מחווייתא. זה ממונה המדינה שהוא מחוה וידע כמה בני אדם פורעין מס למלך ומכמה בתים ומכמה שרות וכמה שייכי לעיר: בני. אלו שדות ששביב המדינה: למאן דאמר דבר מחווייתא מודבן. דלא שייך לעיר כל כך: כל שכן בני. שרות בית הבעל דשייכי לעיר: דכתיב וטולח מים על פני חצות. כלומר כל שעה וכל עת צריך להשקות במים: בשלמא למאן דאמר דטנטר בר מחווייתא הוא היינו דאמר ת"ק דבני היינו בית השלחין מודבני. משום דשייבי בעיר אבל בר מחווייתא כו': תנא קמא. ד' שמעון דמתני': נמי הכי קאמר. מבר בית השלחין דהיינו באגי מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין גנונייתא. גנים דבתוך העיר ניהו אבל באגי לא מודבני לתנא קמא ולעולם סנטר באגי: בשלמא למאן דאמר דטנטר היינו באגי. היינו דאמר

אלא מאי עבדא כמטלטלי דמי מאי אפילו. לאו משום דאי כמקרקעי דמי אתי שפיר דהא מ"מ מזהמה איכא לאקשווי מאי אפי' אללא לומר דלא מפליגין בין מטלטלי דניידי למטלטלי דלא ניידי פריך וה"ה דהוי מלך למיפרכ אי כמטלטלי דמי אפי' גבי חצר יהו מכורין: **מי סברת מאי ש"חין כו'.** ואם תאמר דכנולי גמרא הוה בית השלחין צאגי שדות שמעון אותן ומאי שנא הכא דמשנין להו מכל בית השלחין שגממרא ויש לומר דפשיטא ליה לגמרא דאין חילוק בין שדה בית השלחין ושדה בית הצעל לענין מכר ויש חילוק בין צאגי לגינוניתא לכך לא ניחא לפרש שלחין כמו בעלמא דהוה משמע דלמא למעוטי שדה בית הצעל:

ש"חין פרדס וגו'. על שם האילן עשועה גדים ושולח פלרות כדכתיב ותעש גדים ומשלח פלרות וגו' (ויקרא פ'): **אמר תנא קמא** באגי לא מודבני ומהדר ליה רבן שמעון בן גמליאל בר מהווייתא מודבן. ואף על גב דשמעין מק"ו דצאגי מודבני מ"מ כיון דתנא קמא אית ליה דאפילו צאגי לא מודבני הוה ליה לרשב"ג לפרושי שפיר ולמימר דצאגי ובר מחווייתא מודבני הכי

דמי נזירבן אנב מתא ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי (א) מאי אפי' אלא מאי אית לך למימר שאני בין מטלטלא דנייד כמטלטלא דלא נייד אפילו תימא עבדא כמקרקעי דמי שאני בין מקרקעי דנייד למקרקעי דלא נייד: רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר: מאי סנטר הכא תרגימו בר מחווייתא שמעון בן אבטולמוס אומר באגי מאן דאמר בר מחווייתא כל שכן באגי מ"ד באגי אבל בר מחווייתא לא מוזירבן תנן בית הכבדים ובית השלחין סברוה מאי שלחין באגי דכתיב וישולח מים על פני חצות בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא אמר תנא קמא באגי מוזירבני בר מחווייתא לא מוזירבן ותנא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווייתא נמי מוזירבן אלא למ"ד באגי ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באגי לא מאי שלחין גינונייתא שנאמר שלחין פרדס רמונים אבל באגי לא מוזירבני ותנא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באגי נמי מודבני איכא דאמרי סברוה מאי שלחין גינונייתא בשלמא למאן דאמר באגי תנא קמא גנונייתא מוזירבן באגי לא מוזירבני ותנא רשב"ג למימר אפילו באגי מוזירבני אלא

בין צימוס החמה. שהן מועטין וסד"א ליצטלו גבי המרחץ: ולא **ציוס כניס העצים** גרסינן בתוספתא (א). לא מכר לא את הבית ולא את העצים דכי היכי דעצים לאו תשמישין (ב) ניהוה גס הבית שעשוי לנרכו לא מיקרי תשמיש מרחץ כל כך: וכל תשמישיו. לטפויי אתא צריכות ואולרות של עצים דהוו תשמיש למרחץ פורתא וכדמפרש לקמן שכתב לו מזרס החילוונים והנס צתוך המלך: הנואסא. חנויות למכור צו פת ויין: שטחו צה **שומשמי.** ליבשן כדי צפירות שיהן שמן צבית הבד זה כדמנן (שם דף כד): צשמן שומשמיין אבל עיקר תשמישן למכור פת ויין הוא: הרי כוון מכורין. ואפילו אולרות של עצים וה"ה לחנות זה: אין כוון מכורין. הרי כוון צפירות רבינו מנחל וכן עיקר אמר רב אשי חוין אי א"ל ציוס הבד וכל תשמישיו ואלין מזרנויה והני ככלל הנהו מזרני קנה להו ואי לא לא קנה. וסוגיא דשמעמא (א) דלמר הכי סלקא וקיימא לן כרב אשי דהוא צתרא. שמעין מינה צומן שא"ל בית המרחץ וכל מה שצמחו אני מוכר אע"פ שמכר לו מזרס החילוונים לא קנה צריכות של מים ולא בית כניס עצים דקיימא לן מזרס הרחיב (א) אבל אם א"ל מרחץ וכל תשמישיו ומכר לו מזרסו והנס צתוך המלך לתשמיש בית הבד ושע"ג דלמרן לעיל צריש פירקין (א): מזרס הרחיב לו הלא לא אמרינן הכי דכיון דחוי להך בית קמא לתשמיש בית הבד והוא צתוך המלך ודאי מכרו לו דלכך תיחס את המיכר חוזה לו. לשון אחר כתוב בצפריים אי אמר לי בית הבד וכל תשמישיו ואלין מזרנהא לא קני דהשתא לא קמי אולין ואלין מזרנהא אתשמישין אלא אית הבד קמי הלכך לגבי תשמישין דלמר מזרס הרחיב לו אבל אי אמר אלין מזרני בית הבד וכל תשמישיו קני דהשתא אתרוייהו קמי וכמאן דלמר

אלו מזרני בית הבד ואלו מזרני כל תשמישיו דמי ולא נהירא דלא שנא הכי וכו' הכי אתרוייהו קמי וראשון עיקר: **מתני' מכר את הצפריים.** דכתיב ככלל עיר. ומכר את החצרות לא אצטרך למימני דהיינו עיקר עיר דעיר משמע אורח העיר: **ציוס השלחין.** שחון לעיר וסמוכין לעיר. ובגמרא מפרש מאי שלחין: **אלל לא את המטלטלין.** מאי תשמישיתיה כגון תנור וכירים וכל הך מטלטלין דלעיל דלמרן צהו לא מכר וכו' ושערי: ואפילו הו צה כו'. בגמ' מפרש מאי אפילו ממה חמורין יותר משאר מטלטלין לימכר ככלל העיר: **צהמה ועבדים.** אין נקראין מאי תשמישיתיה ומאחר שהן מכורין כ"ש חייטי ושערי וכסף וזהב דהוו מטלטלי דלא נייד כדמוכח בגמ': **הסנטר.** בגמ' מפרש: **גב' ש"מ.** ממתני' דקתני צרישא לא מכר את המטלטלין וקאמר כפישא אבל אם אמר לו כל מה שצמחה אלו העצדים מכורין מכלל דמעיקרא לא הו מודבני אגב מתא משום דמטלטלי ניהו צתמיה ואנן מיבעיא לן צפרק מי שמת (לקמן ק.) אי כמטלטלי (א) אי כמקרקעי דמי כלומר הא מיבעיא ליה אם לפי לשון צני אדם קרוי מטלטלי או מקרקעי דמדאורייתא ודאי כמקרקעי דמי לקנות בכסף צנטר ובחוקה כדתנן בקידושין (דף כד): משום דאיתקוש לקרקעות דכתיב (ויקרא כה) והתחלתם אותם אבל לגבי לשון צני אדם לגבי מאן דלמר מטלטלי לפליא מיבעיא לן התם (לקמן ק.) אי דעתו של אדם ליתן עבדו (א) בלשון זה או לא ולא איפשוט התם ואמאי הא איכא למפשטה ממתני' דהכא דלפי דעת צני אדם חשוב מטלטלי שהרי המוכר את העיר סתמא דעתו אמקרקעי ואפי' הכי לא מכר את העצדים: **מאי אפילו.** דמשמע אפי' עבדים שאין להם דין מטלטלי: **אלא מאי אפי' כי אמר כל מה שצמחה ונמכרו מטלטלי דלא נייד** אלו העצדים והצהמות אינן מכורין דלא מצטלו אגב מתא כמ"ל דמכורין הן. ואפי' תימא נמי דעבדא לגבי שאר דיני כמקרקעי דמו ואמאי לא קני להו הכא גבי מקרקעי משום דשאני כו' דאין דעתו של מוכר עיר אלא לדברים הקבועים בעיר ונקראין על שם העיר אבל זה שייך לזאת מן העיר אינו ככלל עיר: **צר מחווייתא.** עבד הממונה להגיד לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן אבל צר מחווייתא לא אלא הכי גרסינן (א) ושולח מים וגו': **צשלמא למאן דאמר צר מחווייתא כו' אלא למאן דאמר.** סנטר דרבי שמעון היינו צאגי מה צא להוסיף על תנא קמא היינו שמעון (א) ושלח מים וכו' והוא עבד לשר העיר ואי אפשר לעיר בלא אותו (א). ורבינו חננאל פירש סנטר הוא שומר העיר לשון נוטרה את הכרמים (ש"ך ב): **שמעון בן אבטולמוס.** כפר"ח: **צאגי.** שדות שקציב המדינה: **כל שכן צאגי.** דלא נייד: **לא מודבן.** משום דנייד: **דכתיב ושולח מים.** כלומר להכי נקראין שלחין שצריכין לגשמים. הכא לא גרסינן

בוא א ב ג ד מ"י פכ"ו
ה"ל מביה ה"ל א סג
עשין פכ טו"ע ח"מ ט"ו
כ"ט טע"ד:
בוא ה מ"י ט"ס ה"ל ג
טו"ע ט"ס ט"ה:

רבינו גרשום

ת"ק וכו' ומהדר ליה רשב"ג
[ברן מחווייתא. והא תנא
קמא בר מחווייתא לא דבר
שמייה בלשון קושיא גרסי:]
מאי שלחין דקאמר ת"ק
באני מידבנא. אבל בר
מחווייתא לא מודבן ואתא
רשב"ג למימר אפי' הוה
מחווייתא מודבן: ת"ש. אם
כנטר בר מחווייתא הוא אי
לא. אנקולמוס מכור. והוה
סופר העיר שכתב כמה
ינצאן ופריעין מס לכולן
מכרתי ושרות: כנטר נמי
גברא. דהיינו בר מחווייתא
ולא בני. והא כדאיתא.
דנטר בני. ה"ג ומי מצית
אמרת הכי. דנטר בני: והא
מקמינן סיפא. והא כדאיתא
דר' יהודה: שיריה. מפרש
לקמן: חורשין. יערינן:
המוקצין לעיר. כלומר שהן
פתוחין לעיר ומוקצין ממנו
בני העיר לצרכין: פיסקי
באני. קטנות מסתפקות
מהן בהמות: הא בני. שהן
גדולות מודבני ואי אמרת
דנטר היינו בני דמודבני
א"כ קשיא לר' יהודה דאמר
ברישא דרבייתא כנטר אינו
מכור: לעולם כנטר באני
דמודבן ודקא קשיא לך
רישא. איפוך רישא ר'
יהודה אומר כנטר מכור
דהיינו כו' שמעון דאמר
מכר את העיר מכר את
המטב: והא ר' יהודה
כרבנן ט"ל. בברייתא דהכי
מסתברא דהכי קנין ר'
יהודה לא את שיריה ולא
את בנותיה ותניא המוכר
את העיר לא מכר את
בנותיה דהיינו רבנן ור'
יהודה נמי הכי קאמר.
ומשני ר' יהודה סבר לה
חורשין דרשב"ג בחדא רבני
מודבנא. ופליג עליה בחדא
דלא מכר את בנותיה משום
דלא שייכי לעיר הוי:
והבנות. כפרים אין נמכרות.
עמה עם העיר: חלק אחד
ביב. מצד זה של עיר:
וחלק אחד ביבשה מאריך
עד של עיר: הא דנחית
קיהו לגאו. בברין שמחין
לעיר ופתוחין לעיר נמכרין
עמה דשייכי עם העיר.
אבל אם פתוחות לבר חוץ
לעיר אין נמכרין עמה: והא
קנין ולא חורשין המוקצין
לה אין נמכרין עמה.
אלמא איצ"ג דנחית קיהו
לגיו אין נמכרין. ומשני
אימא המוקצין הימנא דלאו
פתוחין לה משום הכי אין
נמכרין הא אי הוי מוקצין
לה נמכרין: שהם לצרכיה
מפר' במגו: פ"ס. ואת
חיצת הקנים שהיא פחות.
שאם יש בסוף השדה חיצת
הקנים. וזן קנים הוריקין
שעולין הרבה בגוזה אחד.
ואותו מקצת היא פחות
מבית וזרעת רובע קב אינו
חשוב ולא אמרי' שישירו
אלא נמכר עמה: ואת
השומריה. בית קטן שבשדה
שישב בה השומר: ואת
החרוב שאינו מורכב. בו
נעף ממין אחד ולא חשיב
השקמה. היינו ארו שפירין
לא קצצו גופי התחתונים
שישבו יוגדל לצורך קורה
להיות סוף גודל לא חשיב
ונמכר עמה:

הבי גריס רבינו חננאל וכן בתוספתא (פ"ג) תא שמע רבי יהודה אומר
כנטר מכור אנקולמוס אינו מכור מאי לאו מדאנקולמוס
גברא כנטר נמי גברא הא כדאיתא והא כדאיתא ה"ג מסתברא
דקתני סיפא כו' מאי ביזילי פיסקי באני
אבל באני עומם מודבני פירוש
ומדקאמר אבל לא את שיריה דהיינו
פיסקי באני מכלל דאיידי לעיל
בבא"ג וקאמר מי סברת רבי יהודה
כו"ג סבירא ליה וקאי כוותיה והא
לא מצינא אמרת הכי דהא פליג עליה
בבנותיה והוא הדין דפליג עליה
בכנטר אלמא דכנטר דרשב"ג כו'
מחווייתא וקשיא למ"ד באני והא
לא תקשי למ"ד כו' מחווייתא וכו'
תרי גוויי כנטר נינהו דכנטר
דרשב"ג גברא הוא ודרכי יהודה
באני דכלאו הכי כריכין אנו לומר
דמרי גוויי כנטר נינהו כדאמרין
בזהורק בגיטין (דף פ:) אפי' לא
כתב לה אלא לשם כנטר שבעיר
הרי זו מגורשת ובצראשית רבה
(פט"ו) אנתקנינא לנטריתא (ו' ויקרא)
ובתוספתא דבבא מצינא נכרי
שעשה לישראל אפוטרופוס או
כנטר משמע מכל הני דכנטר
גברא ודרכי יהודה הוי באני:
ואת

אלא למאן דאמר בר מחווייתא אמר תנא
קמא גינווייתא ומהדר ליה רבן שמעון בן
גמליאל בר מחווייתא מי סברת מאי שלחין
גיננווייתא לא מאי שלחין בני דכתיב וישולח
מים על פני חוצות אבל בר מחווייתא לא
מודבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר
דאפי' בר מחווייתא נמי מודבן תא שמע
ר' יהודה אומר כנטר אינו מכור אנקולמוס
מכור מאי לאו מדאנקולמוס גברא כנטר
נמי גברא מידי אידיא הא כדאיתא והא
כדאיתא ומי מצית אמרת הכי והא קתני
סיפא אבל לא שיריה ולא בנותיה ולא
חורשין המוקצין לה ולא ביבירין של חיה
ושל עופות ושל דגים ואמרינן מאי שיריה
ביזילי מאי ביזילי א"ר אבא פיסקי בני פיסקי
בני הוא דלא מודבני הא בני עצמן מודבני
איפוך ר' יהודה אומר כנטר מכור אנקולמוס
אינו מכור ומי מצית אמרת רבי יהודה
כרשב"ג סבירא ליה והא רבי יהודה כרבנן
סבירא ליה דקתני סיפא אבל לא שיריה ולא

אלא למאן דאמר. כנטר היינו כו' מחווייתא מה ענין תוספת זו על
דברי ת"ק דת"ק אמר גינווייתא מודבני אבל באני לא מודבני
וקמהדר (ה) רשב"ג כו' מחווייתא נמי מודבן בתמיה הכי הוה ליה
למיתני רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את הבאני ואת הכנטר
אבל מדנקט כנטר לחוד מכלל
דשמעיניהו לרבנן דכנטר לחוד
אמרי אינו מכור ואתא איהו למימר
דמודבן ובע"כ כיון דשלחין
גיננווייתא בבא"ג הוא דאמור רבנן
לא מודבני ואתא איהו למימר
דמודבני: ה"ג תא שמע ר' יהודה
אומר כנטר אינו מכור אנקולמוס
מכור. דהא לקמן מפסיקין לה ואמרי
כנטר מכור אנקולמוס אינו מכור וכן
היא שנויה בתוספת' (פ"ג ה"ה) דמפסיקין
לה כסמוך. ואית דגרסי הכא
במרוייהו אינו מכור ולקמן לא גרסי'
איפוך אלא הכי גרסינן אימא רבי
יהודה אומר כנטר מכור אנקולמוס
אינו מכור: אנקולמוס. הוא סופר
המלך לכתוב מספר השדות והבתי
והאששים לתת מס של כל אחד לש
העיר: מידי אידיא כו'. בתמיה.
(ט) אלא לעולם כנטר היינו באני: ומי
מצינא אמרת הכי. דכנטר דרכי
יהודה היינו באני: והקסני סיפא.
דהך ברייתא דפיסקי באני לא
מודבני דמשמע הא באני מודבני
והיי קתני רישא כנטר אינו מכור
כלומר באני לא מודבני א"כ קשיא
רישא לקיפא: שיריה. ואית גרס'
שיריה. ולקמן מפרש: ולא כוונתיה.
כפרים הסמוכים לה: ולא החורשים.
יערים כדמצינא חרש מלל צימוקאל
(ל). ביער דגרסינן [ע] ממרגמינן צמורשא:
המוקצין לה. הסמוכין לעיר
ופתוחין לה ולקמן מוקמינן לה בשאין
פתוחין לעיר ומתלחין המוקצין ממנה.
המוקצין מוזמנין: ה"ג בתוספתא (א) ולא
ביבירין של חיה ושל עופות ושל דגים.
ולקמיה מוקמינן לה בדגניח קאיהו
לכר: ביזילי פיסקי באני. חמירות
בקעה הגדולה הסמוכה לעיר אלא
שמופלטת ממנה קלת שיש הפסק לזמנא
בינתיים ושיריה לשון שיריים הוא:
פיסקי באני הוא דלא מודבני. שהרי

בנותיה ואילו רשב"ג האמר מכר את העיר מכר בנותיה דתניא המוכר
את העיר לא מכר את בנותיה רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר בנותיה
רבי יהודה סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא: ולא ביבירין של
חיה ושל עופות ושל דגים: ורמיניהו היו לה בנות אין נמכרות עמה יהיה
לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה ביבירים של חיה ושל עופות ושל דגים
הרי אלו נמכרים עמה לא קשיא יהא דנחית קאיהו לגו והא דנחית קאיהו
לבר והא קא תני ולא את חורשין המוקצין לה אימא יהמוקצין הימנא:
בבב"ג יהמוכר את השדה מכר את האבנים שהם לצרכיה ואת הקנים
שבכרם שהם לצרכיה ואת התבואה שהיא מחוברת לקרקע ואת חיצת
הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואת השומריה שאינה עשויה בטיט ואת
החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה אבל לא מכר לא את האבנים
שאינן לצרכיה ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכיה ולא את התבואה שהיא
תלושה מן הקרקע בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין
בין כך ובין כך לא מכר לא את חיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את
השומריה שהיא עשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה:
גמ'

רחוקין ומופלגים מן העיר הא באני עומם מודבני פירוש
כנטר באני דהיינו דקאמר כנטר מכור דהיינו כנטר מכור מאי לאו מדאנקולמוס
כרשב"ג והיינו דקפרינן ומי מצית אמרת ר' יהודה כרשב"ג סבירא ליה והקתני
בסיפא דמיתיה דר' יהודה וחס אמר לו כל מה שבבנותיה
הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את שיריה ולא את בנותיה ואילו כו':
ומשני כו' מחווייתא נמי מודבן בתמיה הכי הוה ליה
למיתני רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את הבאני ואת הכנטר
אבל מדנקט כנטר לחוד מכלל
דשמעיניהו לרבנן דכנטר לחוד
אמרי אינו מכור ואתא איהו למימר
דמודבן ובע"כ כיון דשלחין
גיננווייתא בבא"ג הוא דאמור רבנן
לא מודבני ואתא איהו למימר
דמודבני: ה"ג תא שמע ר' יהודה
אומר כנטר אינו מכור אנקולמוס
מכור. דהא לקמן מפסיקין לה ואמרי
כנטר מכור אנקולמוס אינו מכור וכן
היא שנויה בתוספת' (פ"ג ה"ה) דמפסיקין
לה כסמוך. ואית דגרסי הכא
במרוייהו אינו מכור ולקמן לא גרסי'
איפוך אלא הכי גרסינן אימא רבי
יהודה אומר כנטר מכור אנקולמוס
אינו מכור: אנקולמוס. הוא סופר
המלך לכתוב מספר השדות והבתי
והאששים לתת מס של כל אחד לש
העיר: מידי אידיא כו'. בתמיה.
(ט) אלא לעולם כנטר היינו באני: ומי
מצינא אמרת הכי. דכנטר דרכי
יהודה היינו באני: והקסני סיפא.
דהך ברייתא דפיסקי באני לא
מודבני דמשמע הא באני מודבני
והיי קתני רישא כנטר אינו מכור
כלומר באני לא מודבני א"כ קשיא
רישא לקיפא: שיריה. ואית גרס'
שיריה. ולקמן מפרש: ולא כוונתיה.
כפרים הסמוכים לה: ולא החורשים.
יערים כדמצינא חרש מלל צימוקאל
(ל). ביער דגרסינן [ע] ממרגמינן צמורשא:
המוקצין לה. הסמוכין לעיר
ופתוחין לה ולקמן מוקמינן לה בשאין
פתוחין לעיר ומתלחין המוקצין ממנה.
המוקצין מוזמנין: ה"ג בתוספתא (א) ולא
ביבירין של חיה ושל עופות ושל דגים.
ולקמיה מוקמינן לה בדגניח קאיהו
לכר: ביזילי פיסקי באני. חמירות
בקעה הגדולה הסמוכה לעיר אלא
שמופלטת ממנה קלת שיש הפסק לזמנא
בינתיים ושיריה לשון שיריים הוא:
פיסקי באני הוא דלא מודבני. שהרי

(א) פ"ג ה"ה, (ב) ז"ל
אח"כ, (ג) במ"ל: שומרים,
(ד) ז"ל דקיתא.

תורה אור השלם

1 הפתח קטר על פני ארץ
ושלה מים על פני הערות:
איוב ה י

הגהות הב"ח

(א) רשב"ג ד"ה אלא וכו'
וקמהדר ליה רשב"ג וכו'
דמודבן (בע"כ כיון וכו'
דמודבני) מא"מ ו"כ ס"א
אין זה: (ב) ד"ה מידי אידיא
כו' בתמיה ולעולם ז"ל
ומיתת אלא נמקח:

לעני רש"י

טרו"ק [טרו"ק א].
אשכול.
טרו"ה [טרו"ק].
גזר (של עץ).

מוסף תוספות

א. פירוש, אי אמרת
בשלמא מאי כנטר דקאמר
ר' יהודה בני היינו
דאיצטרך סיפא למיתני
דבלי לא את שיריה אציג
דבני עצמן מודבני פיסקי
בני לא מודבני, אלא אי
אמרת כנטר היינו
בר מחווייתא אמאי
איצטרך תו למיתני סיפא
דבלי לא את שיריה דאלמא
בני עצמן מודבני השתא בר
מחווייתא מודבן בני לא
כ"ש, ותו פיסקי בני גופיהו
אמאי לא מודבני השתא בר
מחווייתא מודבן פיסקי
בני לא כ"ש. ר"י מנש.